

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki

w sprawie dotyczącej obwinionego radcy prawnego S. W., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 28 listopada 2023 roku wniosku obwinionego w przedmiocie wyłączenia SSN Marka Motuka od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. akt II ZK 3/22

na podstawie art. 42 § 1 k.p.k. i art. 41 § 1 k.p.k. a contrario w zw. z art. 741 pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1166)

postanowił:

nie uwzględnić wniosku o wyłączenie SSN Marka Motuka od udziału w sprawie o sygn. akt II ZK 3/22.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 24 października 2022 r. obwiniony wniósł na podstawie art. 41 k.p.k. o wyłączenie SSN Marka Motuka od udziału w sprawie o sygn. akt II ZK 3/22, wskazując, iż „jak bowiem wiadomo z treści orzeczeń TSUE (Wielkiej Izby) z dnia 19 listopada 2019 roku (nr C 585/18, C-624/18, C 625/18, wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (z 22 lipca 2021 roku, z 8 listopada 2021 roku oraz z 3 lutego 2022 roku) uchwały pełnego składu połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 roku (BSA 1-4110-1/20) jak też wyroków SN w sprawach VI Ko 86/21 I Kz 29/21 czy V Kz 47/21 in. zachodzą uzasadnione wątpliwości co do bezstronności i niezależności tak wyłonionego sędziego i sądu”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek w przedmiocie wyłączenia SSN Marka Motuka od udziału w sprawie o sygn. akt II ZK 3/22 nie zasługiwał na uwzględnienie. Zaprezentowana

przez autora wniosku argumentacja nie zawiera bowiem okoliczności, które mogłyby podawać w wątpliwość bezstronność SSN Marka Motuka, tym samym nie spełniając wymogów wskazywanych przez ustawodawcę w art. 41 k.p.k.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k., sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Treść powołanego przepisu, dla stwierdzenia podstawy wyłączenia sędziego, wymaga istnienia określonej kategorii okoliczności, która, jeżeli zestawić ją z przedmiotem rozstrzygnięcia w określonej sprawie, prowadzi do wniosku o uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego, mającego ją rozstrzygnąć. Oznacza to, że pomiędzy podnoszonymi okolicznościami, które powinny mieć charakter rzeczywisty i obiektywny, a rozstrzygnięciem konkretnej sprawy musi zachodzić związek funkcjonalny, pozwalający na możliwości wyprowadzenia z nich wniosku o istnieniu uzasadnionej wątpliwości co do braku bezstronności w rozstrzygnięciu tej sprawy, a więc o potencjalnie możliwym rozstrzygnięciu na korzyść jednej ze stron, bez uzasadnionych podstaw. Uzasadniona wątpliwość co do bezstronności, w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k., zachodzi zatem zawsze *in concreto*, a nie *in abstracto*. Nie może zatem stanowić jedynie subiektywnego przekonania określonej osoby, lecz winna być konkretna, realna, obiektywna i poddająca się zewnętrznej weryfikacji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2012 r., III KK 214/11, OSNKW 2012/4/4). Wymóg bezstronności sędziego należy rozumieć zarówno w aspekcie „braku przejawów subiektywnej stronniczości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń”, jak i „konieczności obiektywnej bezstronności sądu, który winien dawać wystarczające gwarancje, by wykluczyć wszelkie uprawnione wątpliwości w tej mierze” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2018 r., sygn. akt III KK 244/17, LEX nr 2433068). Za podstawę do wyłączenia sędziego uznaje się przy tym każdą uprawdopodobnioną okoliczność mogąca wywołać tę wątpliwość, tj. zarówno wynikającą ze sfery życia prywatnego, czy ze sfery urzędowej, jak również trwałe powiązania sędziego ze stroną albo jej pełnomocnikiem typu przyjaźń, wrogość, zbieżność lub rozbieżność interesów, przy czym „sporadyczne kontakty na linii stricte zawodowej nie powodują konieczności

wyłaczenia sędziego” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 25 lutego 2015 r., sygn. akt III KK 351/14, LEX nr 1665591).

Jednocześnie w orzecznictwie akcentowana jest konieczność zróżnicowania obiektywnej bezstronności sędziego i jego bezstronności w odbiorze zewnętrznym, przy czym „co do odbioru zewnętrznego z reguły odwołać się można do oceny sytuacji dokonanej przez hipotetycznego, przeciętnie wykształconego, poprawnie logicznie myślącego członka społeczeństwa, który nie jest osobiście zainteresowany wynikiem procesu”, eliminując „wszystkie te sytuacje, w których wątpliwości wobec bezstronności byłyby pochopte lub nieprawdziwe i łatwo można byłoby tego dowieść” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2009 r., sygn. akt III KK 257/08, LEX nr 532400).

Zdaniem Sądu Najwyższego żądanie obwinionego uprzednio wspomnianych kryteriów nie spełnia. Wnioskujący ograniczył bowiem uzasadnienie formułowanego żądania li tylko do dorozumianego wyrażenia (tj. ograniczonego do powoływania w piśmie jedynie sygnatur i dat poszczególnych orzeczeń) subiektywnej oceny o Krajowej Radzie Sądownictwa ukształtowanej na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). Wnioskujący nie przedstawił skonkretyzowanych okoliczności, mogących wzbudzić u przeciętnego i rozsądnie rozumującego obserwatora procesu uzasadnioną wątpliwość co do istnienia w sprawie o sygnaturze akt II ZK 3/22 kierunkowego nastawienia sędziego - czy to do uczestników, czy też do przedmiotu postępowania, która zestawiona z przedmiotem rozstrzygnięcia w uprzednio powołanej sprawie prowadziłyby do wniosku o uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego.

Podkreślić należy, iż wspomniana wątpliwość musi bowiem wynikać z pewnych okoliczności faktycznych, np. zachowania sędziego wyrażającego swój stosunek do sprawy, a nie zaś z regulacji prawnych konstytuujących urząd sędziowski. Instytucja określona w art. 41 § 1 k.p.k. nie stanowi narzędzia kontroli procesu powołania na stanowisko sędziego. Takowe z niej korzystanie świadczy o traktowaniu powyższej w sposób instrumentalny, niwecząc cel przepisu art. 41 § 1 k.p.k.

W kontekście powoływanej uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 wskazać należy - co wnioskujący zdaje się pomijać – na treść postanowienia z dnia 28 stycznia 2020 r., sygn. akt Kpt 1/20 (M.P.2020.103), w którym to Trybunał Konstytucyjny nakazał wstrzymać stosowanie powoływanej uchwały składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego od dnia jej wydania. Następnie wyrokiem z 20 kwietnia 2020 r., w sprawie sygn. akt U 2/20 (M.P.2020.376 z 21 kwietnia 2020 r.), Trybunał Konstytucyjny orzekł o jej niezgodności z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, ze zm.) oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.).

Nadto zauważyć należy, iż w postanowieniu z 21 kwietnia 2020 r., sygn. akt Kpt 1/20, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że Sąd Najwyższy - również w związku z orzeczeniem sądu międzynarodowego - nie ma kompetencji do dokonywania prawotwórczej wykładni przepisów prawa, prowadzącej do zmiany stanu normatywnego w sferze ustroju i organizacji wymiaru sprawiedliwości, dokonywanej w drodze uchwały, o której mowa w art. 83 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym, gdyż zmiany w tym zakresie należą do wyłącznej kompetencji ustawodawcy. Jednocześnie potwierdzono, iż powołanie sędziego jest wyłączną kompetencją Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, którą wykonuje na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa osobiście, definitywnie, bez udziału i ingerencji Sądu Najwyższego.

Odnosząc się natomiast oświadczenia sędziów Sądu Najwyższego z 17 października 2022 r., na które powołuje się wnioskodawca, wskazać należy, iż powyższe nie wykazuje związku z kwestią bezstronnego rozpoznania sprawy II ZK 3/22, która to sprawa nie dotyczy orzekania w określonych składach, czy też przeniesienia sędziów do innego wydziału, względnie ukształtowania składu Krajowej Rady Sądownictwa.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[M. T.]

[ms]